

ข้อคิดเห็นการดำเนินการ โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

โดย ดร.อโณทัย ไทยวรรณศรี

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วันศุกร์ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

+++++

๑. ท่านเลขาธิการ กพฐ เห็นว่า **โรงเรียนวิถีพุทธ ควรเป็นวิถีปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืน**
๒. **ทักษะชีวิต** เป็นเรื่องสำคัญที่จะให้เด็กปรับตัว เปลี่ยนพฤติกรรมอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบันได้ กิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นส่วนสนับสนุนให้เด็กได้ปรับตัว และสามารถคงอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบันได้
๓. ทำอย่างไร ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เปลี่ยนนิสัยอย่างถาวร มีความยั่งยืน มีหลักดำเนินกิจกรรม ๓ ข้อได้แก่ ๑) กิจกรรมนั้น ต้องทำซ้ำ ๆ ทำบ่อย ๆ เช่น กิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ การบริหารจัดการ เจริญปัญญา ฝึกสมาธิก่อนเรียน ตอนเช้า หรือตอนบ่ายเป็นประจำทุกวัน
 - ๒) กิจกรรมนั้น เด็กู้ **เข้าใจความหมาย** ความเชื่อมโยงกับสิ่งที่ทำ ครูจึงควรอธิบายความหมาย ประโยชน์นี้ให้เด็กทราบ
 - ๓) กิจกรรมนั้น ต้อง**ปราศจากสิ่งรบกวนจิตใจ** แต่มีความรัก ความเมตตา ความอบอุ่น ไม่ใช่อำนาจ สั่งการ บังคับ ซึ่งจะทำให้ระบบการเรียนรู้ในสมองเกิดการต่อต้าน ไม่เกิดการเรียนรู้
๔. สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้ศึกษาสรุปว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่ล้วนปรารถนาดี ให้เด็กเป็นเด็กดี เด็กเก่งนั้น แต่ถ้าครูใช้วิธีบอก อธิบาย ออกกฎ ออกกติกา กระบวนการเรียนรู้ของเด็กจะไม่เกิด เด็กก็จะรอฟังคำสั่ง เด็กจะได้ความรู้ แต่เด็กจะไม่เกิดการเรียนรู้เป็นนิสัย ไม่ได้ทักษะการคิด ทักษะชีวิต ผมจึงอยากเชิญชวนให้คุณครูโรงเรียนวิถีพุทธ ที่ทำกิจกรรมกับเด็ก มีหลัก ๕ ข้อที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน **เป็นการออกแบบการเรียนรู้แบบ NEW NORMAL** (ปัจจุบันเด็กจะอยู่ในสังคมได้คือเด็กที่มีความอดทน มีทักษะ ในการกำกับตนเอง รู้จักวิธีการแก้ปัญหา) **หลักการ ๕ ข้อ** ที่ทำกิจกรรมแล้วประสบความสำเร็จ ได้แก่
 - ๑) เปิดโอกาสให้เด็กกำหนดเป้าหมายในการเรียนเอง โดยครูใช้กุศโลบาย สร้างแรงบันดาลใจให้เด็กได้กำหนดเป้าหมาย
 - ๒) เปิดโอกาสให้เด็กได้**ออกแบบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง** เด็กจะเป็นเจ้าของการเรียนรู้ รู้สึกสุข สนุกกับการเรียนรู้นั้น โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้
 - ๓) เปิดโอกาสให้เด็กได้**ประเมินผลงานการเรียนรู้** ทบทวนสิ่งที่ทำ เด็กจะทราบว่าอะไรสิ่งที่เป็นข้อดี อะไรผิดพลาด ทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงนิสัยอย่างยั่งยืน
 - ๔) เปิดโอกาสให้เด็กได้นำสิ่งที่เรียนรู้อะไรมา คิดต่อว่าจะ**นำไปใช้ประโยชน์กับผู้อื่นอย่างไร** เป็นประโยชน์กับเพื่อน กับ ครอบครัว โรงเรียน ครู สาธารณชนอย่างไร เด็กจะรู้สึกว่ามีคุณค่า เป็นการทำเพื่อคนอื่น (พบว่า กิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธมากมาย มีกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ทำเพื่อผู้อื่น ทำเพื่อชุมชน)
 - ๕) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้**สะท้อนคิดด้วยตัวเอง** หรือกลุ่ม เป็นการสรุปทบทเรียน ต่อยอด พัฒนาปรับปรุง ถ้าคุณครูกู้ เข้าใจหลักการ ๕ หลักนี้ จะเรียกว่า **Active Learning** กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนวิถีพุทธที่มีแนวปฏิบัติดี ๆ ก็จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ผมเชื่อมั่นว่าเด็กจะเข้าใจตนเอง สามารถกำกับ ควบคุม เมื่อมีสถานการณ์เข้ามาปะทะ เขาจะนิ่งได้ เขาจะวางแผน เพราะเด็กถูกฝึกให้คิดเอง เด็กมีทักษะชีวิต ทักษะการช่วยเหลือผู้อื่น เด็ก**เกิดการเรียนรู้ เด็กก็มีความสุข** ครูผู้สอนก็จะเห็นความเปลี่ยนแปลงของเด็กอย่างชัดเจน

จากหลักการ ๕ ข้อที่สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ศึกษาว่าทำอย่างไร ให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ยั่งยืน ผมจึงขอเชิญชวน ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ได้นำ ๕ หลักการไปเผยแพร่ ไปทดลองใช้ เพื่อพิสูจน์ว่าจะเป็นจริงอย่างหลักการนี้หรือไม่

ขอให้การประชุมสัมมนา ZOOM CONFERENCE ในวันนี้ ประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์
ของโรงเรียนวิถีพุทธ ขอขอบคุณครับ

+++++

